

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Vytvoření návrhu na zavedení nové doplňkové činnosti
nevýdělečné organizace**

Eva Weberová

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eva Weberová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Vytvoření návrhu na zavedení nové doplňkové činnosti nevýdělečné organizace

Název anglicky

Creation of a Proposal for the Introduction of a New Complementary Activity of Non-profit Organisation

Cíle práce

Cílem práce bude vytvořit návrh na novou doplňkovou činnost u nevýdělečné organizace a vyhodnotit její realizovatelnost.

Metodika

Na základě prostudované odborné literatury bude vytvořena literární rešerše, která bude sloužit jako podklad pro zpracování návrhu k praktické části. V této části práce budou popsány potřebné kroky k zavedení nové doplňkové činnosti. V praktické části bude zpracován samotný návrh na doplňkovou činnost a následně bude posouzena realizovatelnost této činnosti.

Doporučený rozsah práce

30 až 40 stran

Klíčová slova

Doplňková, činnost, hlavní činnost, příspěvková organizace, náklady, výnosy, výsledek hospodaření.

Doporučené zdroje informací

ČESKO. Účetnictví ROPO a obcí : účtová osnova a postupy účtování, finanční a účetní výkazy, účetní závěrka, rozpočtová skladba a pravidla, vyhláška o FKSP : podle stavu k 8.3.2000..

ČESKO. ZÁKONY ATD. Účetnictví nevýdělečných organizací 2017 : zákon, vyhláška, standardy, změna zákona od 1.1. 2017 /. Ostrava: Sagit, 2017. ISBN 978-80-7488-207-4.

ČESKO. ZÁKONY ATD. Účetnictví 2017 : obce, kraje, hl. město Praha, organizační složky státu, příspěvkové organizace, fondy, další vybrané účetní jednotky, novela zákony o účetnictví, změna technické vyhlášky o účetních záznamech ; Kontrola : kontrolní řád, finanční kontrola, přezkoumávání hospodaření : redakční uzávěrka 9.1. 2017. Ostrava: Sagit, 2017. ISBN 978-80-7488-208-1.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, R. Neziskové organizace : vznik, účetnictví, daně. Olomouc: ANAG, 2006. ISBN 978-7263-404-0.

RYNEŠ, P. Podvojně účetnictví a účetní závěrka : průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2019. Olomouc: Anag, 2019. ISBN 978-80-7554-192-5.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Štáfek, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 20. 9. 2021

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vytvoření návrhu na zavedení nové doplňkové činnosti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavlu Štáfkovi, Ph. D., za připomínky a odborné rady související s vypracováním této bakalářské práce.

V Praze dne 15.3. 2023

Vytvoření návrhu na zavedení nové doplňkové činnosti nevýdělečné organizace

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá návrhem na zavedení nové doplňkové činnosti. V práci jsou prezentována jak teoretická východiska související s finanční analýzou, tak praktická tvorba ke konkrétní příspěvkové organizaci.

Teoretickou část představuje literární rešerše čerpaná z odborných článků a publikací, týkajících se opodstatnění existence neziskových organizací. Blíže jsou specifikovány legislativní předpisy a pravidla pro založení a fungování příspěvkových organizací. Přiblížena je zde činnost a rozdělení organizací včetně pravidel jejich řízení. V praktické části jsou aplikovány teoretické poznatky zajišťující implementaci nové hospodářské činnosti. Závěrem bakalářské práce je posouzena životaschopnost hospodářské činnosti a zároveň doporučení vhodnosti jejího zavedení s ohledem na možnost zvýšení zisku a prestiže školy.

Klíčová slova: Hospodářská činnost, příspěvková organizace, výsledek hospodaření, účetní výkazy, finanční analýza, účetnictví, kalkulace, náklady, výnosy, zisk

Creating a proposal for the introduction of a new additional activity of a non-profit organization

Abstract

The bachelor's thesis deals with a proposal for the introduction of a new economic activity. The work presents both theoretical starting points related to financial analysis, as well as practical work on a specific contributory organization.

The theoretical part is represented by a literary search drawn from professional articles and publications concerning the justification for the existence of non-profit organizations. Legislative regulations and rules for the establishment and operation of contributory organizations are specified in more detail. The activity and division of organizations, including the rules of their management, are described here. In the practical part, theoretical knowledge is applied to ensure the implementation of a new economic activity. The conclusion of the bachelor's thesis is an assessment of the viability of economic activity and at the same time a recommendation of the suitability of its introduction with regard to the possibility of increasing the school's profit and prestige.

Keywords: Economic activity, contributory organization, economic result, financial statements, financial analysis, accounting, calculation, costs, revenues, profit

Obsah

1 Úvod	7
2 Cíl práce a metodika	8
2.1 Cíl práce.....	8
2.2 Metodika.....	8
3 Teoretická východiska	9
3.1 Neziskové organizace	9
3.1.1 Definice neziskového sektoru	9
3.1.2 Členění neziskových organizací	10
3.2 Příspěvkové organizace	12
3.2.1 Charakteristika příspěvkových organizací	12
3.2.2 Vedení účetnictví.....	14
3.2.3 Hospodaření příspěvkových organizací	16
3.2.4 Hlavní a hospodářská činnost.....	18
3.2.5 Základní principy hospodářské činnosti.....	18
3.2.6 Finanční analýza.....	19
3.2.7 Účetní výkazy.....	23
4 Vlastní práce	27
4.1 Charakteristika příspěvkové organizace	27
4.2 Návrh nové hospodářské činnosti	28
4.3 Monitoring konkurence	28
4.4 Kalkulace nákladů nové hospodářské činnosti	29
4.4.1 Kalkulace nákladů pro firmu Peddy	30
4.4.2 Kalkulace pro cyklistický klub Litvínov	31
4.4.3 Kalkulace na soutěž „Dračí loď“	32
4.5 Analýza nákladů hospodářské činnosti.....	33
4.6 Analýza výnosů hospodářské činnosti.....	34
4.7 Finanční analýza hospodářské činnosti	35
5 Výsledky a diskuse	37
5.1 Zhodnocení nové hospodářské činnosti.....	37
6 Závěr	38
7 Seznam použitých zdrojů	39
8 Přílohy	40

Seznam obrázků

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle Pestoffa	11
Obrázek 2: Právní postavení příspěvkových organizací	13
Obrázek 3: Návrh na potisk pro firmu Peddy	30

Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní struktura rozvahy	24
Tabulka 2: Základní struktura výkazu zisku a ztráty	24
Tabulka 3: Kalkulace nákladů hospodářské činnosti	30
Tabulka 4: Kalkulace nákladů na 1 ks pro firmu Peddy	31
Tabulka 5: Kalkulace nákladů na 32 ks pro firmu Peddy	31
Tabulka 6: Kalkulace nákladů na 1 ks pro cyklistický klub Litvínov	32
Tabulka 7: Kalkulace nákladů na 16 ks pro cyklistický klub Litvínov	32
Tabulka 8: Kalkulace nákladů na 1 ks na "Dračí lodě"	32
Tabulka 9: Kalkulace nákladů na 10 ks na "Dračí lodě"	33
Tabulka 10: Celkové náklady navržených kalkulací	33
Tabulka 11: Roční kalkulace nákladů	34
Tabulka 12: Roční kalkulace nákladů při zvýšení počtu zakázek	34
Tabulka 13: Výnosy z činností	35
Tabulka 14: Finanční analýza hospodářské činnosti	36

Seznam zkratk

NHČ – Náklady hospodářské činnosti

OA – Oběžná aktiva

KZ – Krátkodobé zásoby

HČ – Hospodářská činnost

1 Úvod

Nevýdělečné organizace nejsou zřizovány z důvodu podnikání, ale za účelem dosažení určitého společensky prospěšného cíle. Jsou tedy právními subjekty. Tyto organizace nemusí být ale neziskové, i když jsou k tomuto účely zakládány. Mohou generovat zisk, ten však musí být vložen zpět do činnosti, kvůli které byla tato organizace zřízena. Specifická je také pro ně jasně definovaná struktura, způsob vnitřní správy a zákaz rozdělování zisku mezi jednotlivými členy.

Neziskové organizace se nejčastěji člení dle typu zakladatele na *nevládní neziskové organizace a jiné veřejnoprávní korporace*. (Hobzová, 2019)

Bakalářská práce je zaměřena na příspěvkovou organizaci vyššího územně samosprávného celku. Hlavním zdrojem této veřejnoprávní organizace je dotace na provoz od zřizovatele, kterým je kraj. Legislativní zakotvení je v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dále vedle vlastních příjmů je organizace financována také ze státních dotací či darů. Tato příspěvková organizace, zřízena zastupitelstvem kraje na základě zřizovací listiny provozuje vedle hlavní činnosti také činnosti hospodářské. Tyto hospodářské činnosti pokrývají ztrátovou hlavní činnost organizace nebo míří k dorovnávání výsledku hospodaření.

Doplňková činnost, kterou se tato práce zabývá je navržena nejen za účelem zvýšení příjmů příspěvkové organizace, ale také ke zvýšení povědomí a prestiže organizace.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je navržení nové hospodářské činnosti u vybrané nevýdělečné organizace a vyhodnocení její realizovatelnosti. Tato hospodářská činnost je zaměřena na příspěvkovou organizaci, Střední odborné školy, Litvínov-Hamr, která spadá pod Krajský úřad Ústeckého kraje.

Cílem pro nalezení optimálního návrhu je navržení takové činnosti, která bude v souladu s vnitřními předpisy školy, pokryje alespoň minimální náklady z ní vzešlé a zároveň bude v oblasti poskytování služeb inovativní. Účelem vytvoření návrhu je zavedení této činnosti pro širokou veřejnost a dosažení sociálního užitku.

2.2 Metodika

Teoretická část práce se zaměřuje na zpracování poznatků získaných prostudováním odborné literatury a článků. Obecněji se zabývá definicí a kritériemi členění neziskového sektoru. Přiblížena je zde charakteristika příspěvkových organizací, jejich rozdělení a také předpisy, kterými se musí řídit. Práce se zaměřuje také na vedení účetnictví a finanční analýzu, která slouží jako doplňující informace, jejímž prostřednictvím je posouzeno zhodnocení realizovatelnosti doplňkové činnosti.

Praktická část se zabývá konkrétní příspěvkovou organizací. Důležitým zdrojem pro vytvoření nové hospodářské činnosti je veřejný průzkum a konkurenceschopnost v dané lokalitě. Tyto zdroje jsou důležité pro posouzení, zda je vhodné zavedení této činnosti z hlediska zájmu a následně případnému zisku. Na základě těchto poznatků je vytvořen výpočet pro provozní, případné počáteční náklady a také výnosy z dané činnosti. V závěru bude posouzeno, zda by její zavedení mělo kladný vliv na výsledek hospodaření a z pohledu veřejnosti také zvýšení prestiže školy.

3 Teoretická východiska

3.1 Neziskové organizace

3.1.1 Definice neziskového sektoru

Pojem „Neziskové organizace“ skrývá různé obory činností organizací, z nichž každá má jinou míru obecné prospěšnosti i kvalitu propagačních a marketingových aktivit. Tento pojem, ale neznamená, že by jejich provoz byl zadarmo nebo by tyto organizace nemohly vytvářet účetní zisk. Neziskovost znamená, že případný vytvořený zisk musí zpět investovat na případnou inovaci či rozšíření jimi poskytovaných služeb. Zatímco u podnikatelů je zisk cílem veškerého jejich úsilí, u neziskových organizací se dá hovořit o zisku v rovině materiální či etické. (Merlíčková, Růžičková, 2013)

Zákon č. 586/1992Sb., o daních z příjmů, se hromadně zmiňuje o neziskových organizacích, vytváří pro ně jednu skupinu a chová se tak, aby k nim bylo přistupováno stejně, z pohledu zákona o daních příjmů. Neziskové organizace jsou právnické osoby, jsou také vedeny v seznamu ekonomických subjektů u Českého statistického úřadu. Mají své identifikační číslo, svého zřizovatele a jsou zakládány podle různých právních předpisů. Povinná je pro ně také registrace u místně příslušného finančního úřadu pro účely daní. (Merlíčková, Růžičková, 2013)

Oblasti působení neziskových organizací: (Bačuvčík, Radim, 2010)

- umění, kultura,
- vzdělání, výzkum,
- sociální služby a zdravotní péče,
- ochrana lidských práv,
- práce s dětmi a mládeží,
- komunitní rozvoj,
- ochrana životního prostředí.

Lester M. Salamon a Helmut K. Anheier (1999) podali ve svých pracích obecné principy, na kterých fungují neziskové organizace, které slouží k zabezpečování veřejných zájmů, lze je charakterizovat jako: (Salamon, Anheier, 1997.)

- soukromé – nejsou řízené veřejnou správou nejsou vedeny státními úředníky a nemohou mít významnou státní podporu,
- neziskové – založené na principu neziskovosti, nelze tedy rozdělovat zisk mezi členy organizace a jejich vedení,
- institucionalizované – mají určitou organizační strukturu,
- dobrovolné – dobrovolná účast členů i veřejnosti,
- samosprávné a nezávislé – autonomní, vlastní struktura,
- prospěšné – vždy usilují o veřejný prospěch nejen pro určitou skupinu lidí, ale i pro celou společnost.

3.1.2 Členění neziskových organizací

Na neziskový sektor lze pohlížet jako na segment národního hospodářství a také jako na projev občanské společnosti. Spolu s komerčním sektorem vytváří hospodářské prostředí společně se podílející na řešení ekonomických situací.

Podle charakteristik ekonomických subjektů lze rozdělit národní hospodářství do tří směrů: (Pestoff, 1995)

- *veřejný* – obecní a státní úřady, státní firmy a dále soukromý sektor,
- *neziskový* – cílem není dosažení zisku (domácnost, ministerstvo atd.) a *ziskový* – cílem je naopak dosažení zisku (soukromé firmy),
- *formální* – zřízený na základě smlouvy či právního předpisu a *neformální* – existující bez formálního rámce, neformálně (člověk, domácnost).

Nejdůležitější ale z hlediska samotného neziskového sektoru je jeho rozdělení na soukromý a veřejný sektor.

Ekonom Victor A. Pestoff znázorňuje národní hospodářství jako rovnostranný trojúhelník. Narozdíl od některých ekonomických teorií, které o neziskovém sektoru jako samostatné jednotce neuvažují. (Pestoff, 1995) Z trojúhelníku lze vyčíst základní charakteristiky organizací, které v jednotlivých sektorech působí. Pouze při zajištění statistických údajů např. podíl jednotlivých sektorů na HDP, může být kvantifikována velikost ploch. Rozklad dílčích ploch má pouze symbolický význam.

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle Pestoffa

Zdroj: Rektořík, 2010

Organizace působící v soukromém neziskovém sektoru stojí mimo veřejnou správu, ale mohou jejich financováním pomoci k realizaci jejich poslání. Naopak organizace ve veřejném neziskovém sektoru slouží především k výkonu veřejné správy, patří sem: (Rektořík, 2010, str. 23)

- organizační složky státu,
- územní samosprávné celky,
- příspěvkové organizace.

Neziskové organizace se člení podle různých kritérií. (Bačuvčík, 2011, str. 48-49).

Členění podle zakladatele a právní formy:

- *organizace veřejnoprávní* založené veřejnou správou (ministerstva, obce), organizační složky (mateřské školky, městská policie) a příspěvkové organizace (muzea, divadla atd.),
- *instituce veřejnoprávní*, jejichž vznik vyplývá z určitého zákona (př. Česká národní banka, Česká televize),
- *organizace soukromoprávní* založené fyzickou či právnickou osobou (např. nadace, obecně prospěšné společnosti).

Členění podle charakteru poslání:

- *vzájemně prospěšné organizace*, které pro své členy zajišťují takovou činnost, která neodporuje veřejným zájmům (př. Odbory, profesní sdružení atd.),
- *veřejně prospěšné organizace* poskytují pro širší veřejnost určité služby (vzdělávání, ekologie atd.).

Rozdělení podle způsobu financování:

- *vícezdrojově* – kombinace zdrojů z vlastní činnosti, veřejné i soukromé. Na veřejné dotace se musí organizace ucházet ve výběrovém řízení,
- *z vlastní činnosti* – zdroje získané z plateb za realizované služby (kultura),
- *z veřejných rozpočtů* – financování ze státního či obecního rozpočtu nebo částečně také z rozpočtového příspěvku,
- *ze soukromých zdrojů* – financování prostřednictvím darů nebo různých sponzorských příspěvků.

Rozdělení podle právně organizační normy:

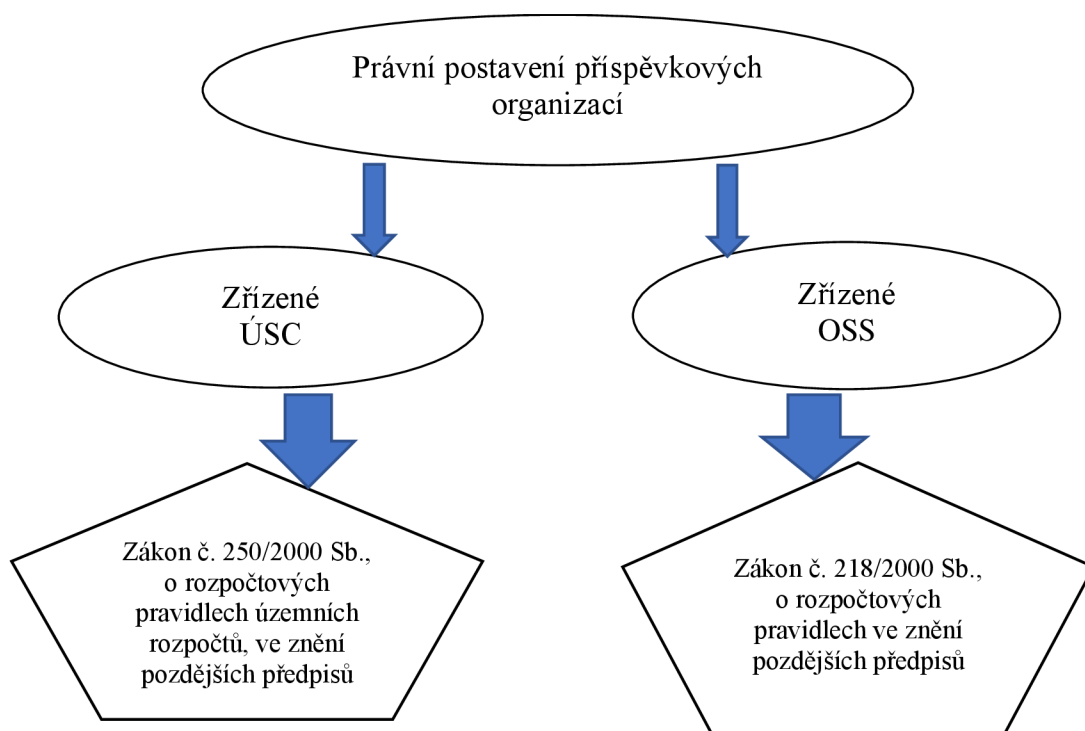
- organizace založené dle zákona č. 201/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- organizace založené podle zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník
- organizace založené podle ostatních zákonů platných pro neziskové organizace

3.2 Příspěvkové organizace

3.2.1 Charakteristika příspěvkových organizací

V České republice jsou příspěvkové organizace důležitou součástí veřejného sektoru z důvodu poskytování veřejných statků a služeb pro obyvatelstvo. Jsou zřizovány jak na úrovni státní, tak na úrovni územně samosprávných celků. Jedná se o takové účetní jednotky, jejichž náklady nedokážou uhradit plně výkony, které nabízejí a proto je jim k vyrovnání rozdílu mezi náklady a výnosy poskytován tzv. „příděl“ finančních prostředků, který je nazýván příspěvkem. Jelikož čerpají finanční prostředky formou dotací a příspěvků, nevytvářejí „hrubý domácí produkt“. Působení těchto organizací je nejčastěji v oblasti školství, zdravotnictví, sociální péče, výzkumu, obrany a bezpečnosti. (Svobodová, 2021.)

Obrázek 2: Právní postavení příspěvkových organizací

Zdroj: vlastní zpracování dle Svobodové, 2021

Každá nově zřízená příspěvková organizace, která hospodaří se státním majetkem je tedy schválena zvláštním zákonem, díky kterému jsou tyto organizace zřizovány vždy pro činnosti, které nemají jako cíl dosažení zisku a jejichž rozsah a struktura vyžaduje samostatnou právní subjektivitu. Jsou tedy právními osobami a současně také účetními jednotkami. Zřizovatel příspěvkové organizace vydává při jejím vzniku zřizovací listinu, jmenuje a odvolává ředitele, rozhoduje o jeho odměňování a může také provádět kontrolu hospodaření celé organizace.

Zřizovací listina musí obsahovat tyto náležitosti: (Mockovčiaková, 2012.)

- název zřizovatele,
- identifikaci organizace způsobem, kterým ji nelze zaměnit,
- vymezení hlavního předmětu činnosti,
- vymezení statutárního orgánu a způsob, jakým vystupuje,
- charakteristika majetku se kterým hospodaří,
- vymezení okruhů doplňkové činnosti, která navazují na účel dané organizace,
- vymezení práv a povinností spojených s účelným využitím svěřeného majetku,
- doba, po kterou je organizace zřízena.

Zřizovatelem může být orgán územní nebo státní správy nebo orgán státu, který po založení organizace schvaluje její statut, organizační řád, pravidla hospodaření, odpisový řád, pravidla pro oběh účetních dokladů a vnitřní předpisy podle platných zákonných ustanoveních. Podle toho, jaké plní úkoly jsou rozděleny buď v rámci regionu nebo celorepublikově. (Mockovčiaková, 2012)

Státní příspěvkové organizace mají jako hlavní zdroj financování zdroje státu, tedy zřizovatele. Vzhledem k povaze těchto organizací, ale často provádějí v praxi činnosti v rámci své hlavní i hospodářské činnosti. V rámci své hlavní činnosti je však důležité, aby poskytovaly služby, které odpovídají poslání organizace a hospodářská činnost nesmí tuto činnost narušit. Kromě prostředků z rozpočtu zřizovatele, mohou tyto organizace hospodařit také s prostředky fondů, peněžitých darů, z vlastní činnosti, ze zahraničí atd. (Krechovská, 2018)

Příspěvkové organizace územních samosprávných celků mají jako hlavní zdroj hospodaření majetek svěřený od zřizovatele v rozsahu, který je stanoven ve zřizovací listině. Hospodaří s finančními prostředky přijatými z rozpočtu zřizovatele a s prostředky získanými vlastní činností či ze svých fondů. Dále také hospodaří s peněžitými dary od fyzických a právnických osob a s prostředky poskytnutých z Národního fondu či ze zahraničí. (Krechovská, 2018)

3.2.2 Vedení účetnictví

Účetnictví, které zachycuje veškeré činnosti dané účetní jednotky, je založeno na pevných zásadách a tvoří kompletní informace o činnostech, podle metodicky uceleného systému v peněžních jednotkách. Účetní závěrka poté tedy zachycuje skutečnou finanční a majetkovou situaci. Účetní jednotky jsou povinny v souladu s § 7 ZoÚ vést účetnictví tak, aby účetní uzávěrka byla sestavena srozumitelně a aby osobě, která tyto informace využívá a činí tak ekonomické rozhodnutí, podávala věrný a poctivý obraz. Pokud je obsah položek účetní závěrky zobrazen v souladu s účetními metodami použitými na základě zákona o účetnictví a odpovídá skutečnému stavu, je zobrazení věrné. Poctivého zobrazení lze dosáhnout, pokud jsou použity účetní metody, tak aby vedly k dosažení věrnosti. Každý určitý děj je nutné zobrazit v účetnictví poctivě a věrně. Pokud má účetní jednotka k dispozici více možností účetních metod a zvolená metoda by zastírala

skutečný stav, je účetní jednotka povinna zvolit tu, která odpovídá skutečnému stavu. (Svobodová, 2021)

Při vedení účetnictví mají povinnost všechny příspěvkové organizace a další účetní jednotky, jako jsou podnikatelé, banky, veřejné vysoké školy a výzkumné ústavy, atd., postupovat podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Zde jsou stanovena základní práva a povinnosti účetních jednotek. Vnitřní organizační postupy jsou ale plně v pravomoci i odpovědnosti účetních jednotek, ty tento zákon neupravuje. Pouze pod tímto zákonem je stanoveno vedení účetnictví, tzn. že jsou zde stanovena práva a povinnosti účetních jednotek. Plně v pravomoci příslušné účetní jednotky jsou vnitřní organizační postupy účetních jednotek, jelikož ty zákon o účetnictví, č. 563/1991 Sb. neupravuje. (Svobodová, 2021)

Podle § 4 ZoÚ jsou vymezeny povinnosti při vedení účetnictví, ze kterých vyplývá, že jsou účetní jednotky povinny dodržovat jednotnou účtovou osnovu, uspořádání, označování položek v závěrce a konsolidované účetní závěrky, účetní metody, podmínky předávání a přebírání účetních záznamů a podmínky vedení dle prováděcích právních předpisů. Jednotlivé účetní záznamy se mohou seskupit do souhrnných účetních záznamů, kterými jsou zejména: (Svobodová, 2021)

- účetní zápisy,
- účetní knihy,
- odpisový plán,
- účetní doklady,
- inventurní soupisy,
- účetní závěrka,
- výroční zpráva,
- účtový rozvrh,
- povinnost, která je stanovena nejen pro příspěvkové organizace, je povinnost vést účetnictví v české měně. Zároveň je třeba vést účetnictví v českém jazyce, ale je také umožněno vyhotovení účetních dokladů i v cizím jazyce pouze za podmínky srozumitelnosti.

Účetnictví plní funkce: (Svobodová, 2021)

- informační - přehledné informace o účetní jednotce obsažené v účetní závěrce,

- kontrolní – hospodaří se svěřeným majetkem,
- registrační – soustavné zapisování skutečností v účetní jednotce,
- při vedení sporů – důkazní prostředek mezi věřitelem a dlužníkem,
- základu pro vyměření daňových povinností.

Obecné účetní zásady tvoří základy účetních systémů jednotlivých států, které se zaměřují zejména na: (Svobodová, 2021)

- účetní závěrku tzn. rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu účetní závěrky,
- způsoby oceňování,
- zveřejňování,
- ověřování správnosti účetní závěrky.

Za naplnění účetních metod se považuje použití účetních standardů, které vydává Ministerstvo financí. Účetní jednotky, které postupují podle vyhlášky č. 410/2009 Sb. při vedení účetnictví, se řídí dle Českých účetních standardů č. 701 až č. 710. (Svobodová, 2021, viz Příloha 1)

3.2.3 Hospodaření příspěvkových organizací

Hospodaření příspěvkových organizací se řídí rozpočtem, neboli plánem výnosů a nákladů na rozpočtový rok, který je shodný s rokem kalendářním. Rozpočet musí být sestaven jako vyrovnaný a zahrnuje náklady a výnosy související s hlavní i hospodářskou činností organizace či poskytovanými službami. Příspěvkové organizace také hospodaří na základě schváleného finančního plánu se zřizovatelem s prostředky fondů, které si sama vytváří. Mezi druhy fondů patří: (ÚZ 1420, Rozpočet a financování. Zákon č. 250/2000 Sb. § 29, § 30. 2021)

- rezervní fond,
- fond reprodukce majetku,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních služeb.

Zůstatky z peněžních fondů se převádějí do následujícího roku.

Zlepšený výsledek hospodaření může příspěvková organizace rozdělit do fondů, ale jen pokud byl uhrazen případný zhoršený hospodářský výsledek za předchozí léta a to takto: (ÚZ 1420, Rozpočet a financování. Zákon č. 250/2000 Sb. § 29, § 30, 2021)

- do výše 80% zlepšeného hospodářského výsledku do fondu odměn, nejvýše však do 80% limitu prostředků na platy,
- do výše 25% zlepšeného hospodářského výsledku do fondu reprodukce majetku,
- bez omezení do rezervního fondu.

Peněžní prostředky, které příspěvková organizace k dispozici musí využívat na krytí nezbytných potřeb a k zabezpečení nerušeného chodu dané organizace. Také nesmí stanovený rozpočet na daný rok překračovat. Pokud ale skutečná výše nákladů a výnosů neodpovídá stanovenému rozpočtu a je předpoklad, že bude zhoršen výsledek hospodaření musí organizace zajistit jeho vyrovnání. Hospodářský výsledek je tvořen ziskem z hlavní činnosti a také ziskem z hospodářské činnosti po zdanění. Pokud za běžný rok organizace skončí ztrátou, je zapotřebí, aby projednala se zřizovatelem zabezpečení její úhrady, která je možná: (§ 53 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla))

- z rezervního fondu příspěvkové organizace,
- z rozpočtu kapitoly zřizovatele, není-li dostatek prostředků v rezervním fondu,
- ze zisku po zahrnutí příspěvku nebo odvodu z provozu.

Finanční vztahy stanovené zřizovatelem jsou: (§54 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla))

- příspěvek na provoz ze státního rozpočtu stanoví v případě, že bez příspěvku překračují rozpočtované výnosy,
- individuální a systémové dotace na financování akcí a programů,
- odvod z odpisů, který může zřizovatel stanovit, pokud nepočítá s další rozvojem činnosti organizace, uvažuje o jejím zrušení nebo pokud objem odpisů převyšuje potřeby organizace. Tyto odvody lze nařídit pouze do výše zdrojů vytvořených v daném roce,
- návratná finanční výpomoc poskytnutá v případě, že zřizovatel rozhodne o úhradě zhoršeného hospodářského výsledku,
- dotace na úhradu výdajů, které mají být kryty z rozpočtu Evropské unie,
- dotace na úhradu výdajů podle mezinárodních smluv.
-

3.2.4 Hlavní a hospodářská činnost

Dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů musí být hlavní činnost příspěvkové organizace uvedena ve zřizovací listině a odpovídat účelu, pro který byla daná organizace založena.

Hospodářská činnost, kterou může příspěvková organizace provozovat vedle hlavní činnosti, musí být rovněž uvedena ve zřizovací listině a navazovat na hlavní účel organizace. Základní princip této činnosti je postaven na tom, že zisk z hospodářské činnosti je používán ke zkvalitnění a ku prospěchu činnosti hlavní, pokud nerozhodne zřizovatel o jiném využití tohoto zisku. Příspěvkové organizace na ni také nezískávají žádnou dotaci na rozdíl od hlavní činnosti. (Máče, 2006).

3.2.5 Základní principy hospodářské činnosti

Jelikož je praktická část práce zaměřena na zavedení nové hospodářské činnosti ve školství, je také uveden legislativní rámec a základní principy této činnosti.

Obecně je provádění hospodářské činnosti ve školách, předškolních a školských zařízeních upraveno zejména vyhláškou č. 205/1991 Sb., která je prováděcím předpisem zákona č. 576/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů (rozpočtová pravidla), vyhláškou MŠMT č. 34/1991 Sb., zákonem č. 172/1990 Sb., o vysokých školách, zákonem č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona č. 190/1993 Sb., č. 256/1994 Sb. a č. 139/1995 Sb., (úplné znění). (Hospodářská činnost v organizacích regionálního školství, 1997)

Pro provádění hospodářské činnosti využívají školy schopností svých zaměstnanců i žáků a kapacity zařízení v době, kdy hlavní činnost není provozována. Rozlišení hlavní činnosti je dána platnou právní úpravou ve zřizovací listině. Rozlišení se řídí učebními plány a posláním školy. Pokud škola poskytuje v rámci své hlavní činnosti středoškolské vzdělání a mimo tuto činnost a mimo pracovní povinnost učitelů provádí jazykové kurzy pro dospělé, jedná se o hospodářskou činnost, přestože je tato činnost obecně kvalifikována jako výuka. Pokud ale poskytuje základní nebo středoškolské vzdělání dospělým, jedná se o činnost hlavní. (Hospodářská činnost v organizacích regionálního školství, 1997)

Pokud se žáci nebo studenti podílejí na hospodářské činnosti i mimo výuku, je zapotřebí s nimi podepsat dohodu o provedení práce nebo o pracovní činnosti, jelikož se jedná o pracovně právní vztah, nikoliv o výuku. Hospodářská činnost je dobrovolná a musí být prováděna odděleně od hlavní činnosti včetně účetního oddělení, jak ukládá vyhláška č. 205/1991 Sb., §§ 15, 29. Základním předpokladem tohoto oddělení je zpracování interní směrnice školy o provádění hospodářské činnosti. V této směrnici škola stanoví konkrétní druhy hospodářských činností, podmínky provádění, evidenci pracovníků a odpracovaných hodin, odměňování, kalkulaci a rozsah této činnosti. (Hospodářská činnost v organizacích regionálního školství, 1997)

3.2.6 Finanční analýza

Finanční analýza je důležitá pro posouzení vyhodnocení zavedení nové hospodářské činnosti. Slouží pro kvalitní rozhodování v rámci fungování organizace. Jde o metodu, s jejíž pomocí je možné porovnávat získané údaje a vyhodnocovat tak minulost, současnost a předpokládanou budoucnost účetní jednotky. (Růčková, 2011)

Podstatou analýzy je vytvoření finančního plánu zjištěním současného stavu organizace. Problematika analýzy není legislativně upravena, může se tedy její průběh různit formou i technikou. Výsledky analýzy je důležité posuzovat ve vztahu k vizi a cílům organizace. (Růčková, 2011)

Dílčí ukazatele finanční analýzy jsou základním nástrojem finanční analýzy. Pro jejich charakteristiku lze ze statistické teorie využít definice extenzitních ukazatelů, které charakterizují extenzitu sledovaného jevu představující zpravidla absolutní čísla a definici intenzitních ukazatelů, charakterizující intenzitu zkoumaného jevu, které lze vyjádřit jako poměr dvou extenzitních ukazatelů. (Máče, 2005)

Ukazatelů, kterými je možné analýzu provádět je celá řada. Příspěvkové organizace si vybírají takové ukazatele, které je nejvíce informují o dosahování cílů, silných a slabých stránkách a případném ohrožení. Důležitým zdrojem pro finanční analýzu jsou data z účetnictví, rozpočtů a v případě zavedení hospodářské činnosti také kalkulací (vyčíslením nákladů). Nejčastěji se u neziskových organizací využívají tyto dílčí ukazatele: (Kraftová, 2002)

- rentabilita

- likvidita
- aktivita
- autarkie

Ukazatele rentability jsou základním ukazatelem finanční analýzy. Absolutním ukazatelem je zisk, jehož prostřednictvím se zjišťuje, jak velké náklady organizace spotřebovala na své produkty a současně výnosy, které se při určování zisku o náklady snižují. Příklady ukazatelů zisku jsou ekonomický, bilanční a disponibilní zisk, zisk před úroky, zdaněním a odpisy a disponibilní zisk včetně zdaněných úroků.

Z ukazatelů rentability lze použít **ukazatel rentability nákladů z hospodářské činnosti a ukazatel rentability tržeb**. Cílem ukazatele nákladů z hospodářské činnosti je dosažení maximální míry nákladové rentability. Poměřována je zde efektivita provozu hospodářské činnosti. (Kraftová,2011)

Vzorec 1 Rentabilita nákladů z hospodářské činnosti

$$\frac{\text{Výsledek hospodaření HČ}}{\text{NHČ}} * 100$$

Kde je/jsou:

HČ – hospodářská činnost

NHČ – Náklady z hospodářské činnosti

Zdroj: Kraftová, 2011

Ukazatel rentability tržeb měří podíl čistého zisku, který připadá na 1Kč tržeb. Pro správnou interpretaci ukazatele je však zapotřebí znát trend vývoje v dané organizaci z dlouhodobého hlediska. (70+poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis, 2022)

Vzorec 2 Ukazatel rentability tržeb

$$\frac{\text{Zisk}}{\text{Tržby}} * 100$$

Zdroj: 70+poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis, 2022

Ukazatele likvidity avizují, jak si stojí organizace ve vztahu ke svým krátkodobým závazkům, tedy jak rychle je schopna je splácet. V praxi se nejčastěji používají ukazatele okamžité, pohotové a běžné likvidity.

Okamžitá likvidita (likvidita I. stupně) představuje nejužší vymezení likvidity, jelikož do ní vstupují jen ty nejlídnější položky z Rozvahy. Pod pojmem pohotové platební prostředky si lze představit peníze na běžném účtě či v pokladně, jde o tzv. „finanční majetek“. Doporučená hodnota je v rozmezí 0,2 – 0,5. (Ukazatelé likvidity, 2022)

Vzorec 3 Okamžitá likvidita

$$\frac{\text{Finanční majetek}}{KZ}$$

Kde jsou:

KZ – krátkodobé zásoby

Zdroj: Ukazatelé likvidity, 2022

Pohotová likvidita (likvidita II. Stupně) je „očistěna“ o zásoby, tedy ne zrovna o příliš likvidní položku. Je vhodné ji používat spíše v organizacích, které musejí držet vysoké stavy zásob. Doporučená hodnota je v rozmezí 1 – 1,5). (70+poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis, 2022)

Vzorec 4 Pohotová likvidita

$$\frac{OA - Zásoby}{KZ}$$

Kde je/jsou:

KZ – krátkodobé zásoby

Zdroj: 70+poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis, 2022

Běžná likvidita (likvidita III. stupně) ukazuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky organizace, tedy vypovídá o tom, jak je organizace schopna uspokojit své věřitele, kdyby proměnila v daném okamžiku veškerá oběžná aktiva za hotovost. Doporučená hodnota je v rozmezí 1,5 – 2,5. (70+poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis, 2022)

Vzorec 5 **Běžná likvidita**

$\frac{OA}{KZ}$

Kde jsou:

OA – oběžná aktiva

KZ – krátkodobé zásoby

Zdroj: Ukazatelé likvidity, 2022

Ukazatel aktivity poskytuje informace o tom, jak efektivně organizace hospodaří s aktivy (majetkem, pohledávkami, zásobami.....), tedy jak dlouho jsou v nich vázány finanční prostředky. Pokud má organizace více aktiv, než je potřeba, mohou vzniknout tzv. zbytečné náklady, pokud je to naopak, přichází o možné tržby.

Ukazatel rychlosti obratu

Vzorec 6 **Rychlost obratu**

$\frac{\text{Tržby nebo náklady za určité období}}{\text{Zvolená položka aktiv nebo pasiv}}$

Zdroj: 70+poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis, 2022

Ukazatel doby obratu

Vzorec 7 **Doba obratu**

$365 \times \frac{\text{Zvolená položka aktiv nebo pasiv}}{\text{Tržby nebo náklady za určité období}}$

Zdroj: 70+poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis, 2022

Ukazatel Autarkie dává přehled o tom, do jaké míry je organizace soběstačná, nezávislá. Tento ukazatel může být sledován na bázi nákladů a výnosů a na bázi příjmů a výdajů. Mírou autarkie je zachycena soběstačnost organizace, její činnost hlavní, ale i hospodářská nebo jako celek. (Kraftová, 2011)

Ukazatel na bázi nákladů a výnosů

Vzorec 8 **Autarkie na bázi nákladů a výnosů**

$\frac{\text{Výnosy z HC}}{\text{...}} \times 100$

Náklady z HČ

Kde je:

HČ hospodářská činnost

Zdroj: Kraftová, 2011

Ukazatel na bázi příjmů a výdajů

Vzorec 9 Autarkie na bázi příjmů a výdajů

$$\frac{\text{Příjmy}}{\text{Výdaje}} \times 100$$

Zdroj: Kraftová, 2011

3.2.7 Účetní výkazy

Účetní výkazy poskytují ucelený přehled o struktuře a stavu majetku, dále také o tvorbě a zdrojích krytí, přehled o finančních tocích a také o použití výsledku hospodaření.

Vždy se sleduje majetek (aktiva) a zdroje jeho krytí (pasiva). Účetnictví je z tohoto důvodu jednotná metodika sledování hodnotových informací.

Závazný model účetní závěrky je stanoven zákonem o účetnictví a prováděcí vyhláškou č. 410/2009 Sb.. Tento model tvoří rozvaha, výkaz zisku a ztrát, přehled o peněžních tocích, změnách vlastního kapitálu a příloha. (Růčková, 2015)

Rozvaha je bilančně uspořádaný přehled majetku a zdrojů financování, tedy aktiv na straně jedné a pasiv na straně druhé a poskytuje informace o finanční pozici účetní jednotky. Uspořádání a označování položek rozvahy stanovuje vyhláška č. 410/2009 Sb.

Aktiva jsou uspořádána podle skupin majetkových složek a stupně likvidity. Pasiva se člení na vlastní a cizí zdroje. (Máče, 2018)

Tabulka 1: Základní struktura rozvahy

ROZVAHA	
Aktiva	Vlastní kapitál
Dlouhodobý nehmotný majetek	Jmění účetní jednotky
Dlouhodobý hmotný majetek	Fondy účetní jednotky
Dlouhodobý finanční majetek	Výnosy z daní a poplatků
Dlouhodobé pohledávky	Výsledek hospodaření
Oběžná aktiva	Cizí zdroje
Zásoby	Rezervy
Krátkodobé pohledávky	Dlouhodobé závazky
Krátkodobý finanční majetek	Krátkodobé závazky

Zdroj: Máče, 2018

Výkaz zisku a ztráty lze nazývat také výsledovka, zobracuje přehled nákladů a výnosů dané účetní jednotky. Výnosy představují výkony účetní jednotky uvedené v peněžních jednotkách bez ohledu na to, zda došlo k jejich zaplacení. Výnosy se člení na finanční výnosy, výnosy z činnosti, výnosy z transferů, z daní a poplatků. Náklady představují celkovou spotřebu organizace vyjádřenou v peněžích, opět zde není rozhodující okamžik zaplacení, ale výkon. Také lze náklady peněžním vyjádřením definovat jako spotřebu majetkových složek a cizích výkonů. Výsledek hospodaření tvoří rozdíl mezi výnosy a náklady za hlavní i hospodářskou činnost. Jsou-li náklady nižší než výnosy, dosáhla organizace zisku, v opačném případě, kdy jsou náklady vyšší, dosáhla ztráty. (Svobodová, 2021)

Tabulka 2: Základní struktura výkazu zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty	
Náklady	Výnosy
A.I. Náklady z činnosti	B.I. Výnosy z činnosti
A.II. Finanční náklady	B.II. Finanční výnosy
A.III. Náklady na transfery	B.III. Výnosy z daní a poplatků
A.IV. Náklady ze sdílených daní a poplatků	B.IV. Výnosy z transferů
A.V. Daň z příjmů	B.V. Výnosy ze sdílených daní a poplatků
C. Výsledek hospodaření	

Zdroj: Máče, 2018

Příloha vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze a výkazu zisku a ztráty, měla by obsahovat: (Merlíčková, Růžičková, 2013)

- údaje vyplývající ze zákona o účetnictví (změna účetní metody),
- doplňující údaje podle závazné struktury (příloha č. 5 vyhlášky č. 410/2009 Sb.),
- další podstatné údaje pro posouzení majetkoprávní situace, které stanoví zvláštní předpis či zřizovatel.

Vyhláška č. 410/2009 Sb., vymezuje uspořádání, označování a obsahové vymezení položek všech tří výkazů, včetně závazných vzorů jednotlivých částí závěrky.

Účetní závěrka by měla splňovat tyto informace: (Merlíčková, Růžičková, 2013)

- úplné, všechny účetní případy musí účetní jednotka zaúčtovat,
- průkazné – všechny záznamy jsou průkazné na základě provedené inventarizace,
- správné – účetnictví je vedeno tak, že neodporuje zákonu o účetnictví,
- srozumitelné – lze jednoznačně určit obsah účetních případů s použitím účetních metod, také lze určit obsah účetních záznamů spolu s vazbou mezi účetním záznamem vzniklým seskupením a dílčími záznamy,
- spolehlivé – účetní závěrka je sestavena srozumitelně, podává věrný a poctivý obraz finanční situace,
- srovnatelné – účetní metody jsou srovnatelné i v případě nepřetržitého pokračování účetní jednotky ve své činnosti, která ji omezuje nebo jí zabraňuje.

Termíny pro provádění řádné a mimořádné účetní závěrky se zabývá zákon o účetnictví. K poslednímu dni účetního období se sestavuje řádná účetní závěrka, v ostatních případech je uzavírání knih považováno za mimořádnou závěrku. (Merlíčková, Růžičková, 2013)

Přehled o peněžních tocích poskytuje informace o stavu peněžních prostředků na počátku a na konci účetního období. Tento výkaz se člení na provozní, investiční a finanční činnost a lze ho sestavit třemi metodami, a to **čistou přímou metodou**, která vychází přímo ze změn stavů peněžních prostředků nebo peněžních ekvivalentů, které jsou vyvolány finančně účinnými hospodářskými transakcemi, jež ovlivňují současně výsledek hospodaření nebo působí změny rozvahy. Dále **nepravou přímou metodou** při níž jsou výnosově nákladová data transformována na data příjmově výdajová a **nepřímou metodou**, která spočívá v úpravě zisku nebo ztráty z hospodaření o nepeněžní položky a o změny položek rozvahy, které vyjadřují rozdíl mezi toky příjmů a výdajů a mezi toky výnosů a nákladů. Všemi metodami lze vykazovat peněžní toky

z provozní činnosti. Peněžní toky z investiční a finanční činnosti se mohou vykazovat jen přímými metodami. (Máče, 2018)

Přehled o změnách vlastního kapitálu podává informace o snížení či zvýšení jednotlivých složek vlastního kapitálu mezi minulým a běžným obdobím. Tento výkaz vysvětluje u každé položky vlastního kapitálu rozdíl mezi jejím počátečním a konečným stavem a přímo ho dokumentuje. Podrobné informace o položce vlastního kapitálu uvádí Příloha č. 4 vyhlášky 410/2009 Sb. (Máče, 2018)

4 Vlastní práce

Praktická část je zaměřena na konkrétní příspěvkovou organizaci, kterou je Střední odborná škola v Litvínově – Hamru. Práce se zabývá návrhem na zavedení nové hospodářské činnosti, včetně sestavení podrobných kalkulací.

4.1 Charakteristika příspěvkové organizace

Střední odborná škola, Litvínov – Hamr byla rozhodnutím Rady Ústeckého kraje promítnuté ve zřizovací listině č.j. 86/2001 ze dne 5.9. 2001 zřízena jako samostatná příspěvková organizace. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z nich vyplývající. Finanční vztahy mezi organizací a zřizovatelem jsou určeny tzv. malými rozpočtovými pravidly. Běžná činnost organizace je financována zdroji z veřejných rozpočtů a příspěvkem zřizovatele, pro kterého nabývá majetek. Předmětem činnosti dle zřizovací listiny, je poskytování výchovy a vzdělání. Vedle této hlavní činnosti je také škola oprávněna provozovat jako hospodářskou činnost pořádání odborných kurzů a jiných vzdělávacích akcí nejčastěji v oborech truhlář, krejčí a čalouník.

Hospodářská a hlavní činnost organizace je oddělena střediskovým sledováním nákladů a výnosů na tyto dvě činnosti. Praktická výuka je zajištěna na střediscích praktického vyučování přímo v budovách školy a také v soukromých provozovnách podnikatelů. Žákům je za produktivní práci poskytována odměna.

Škola je spojena po celou svou historii s výukou tradičních krušnohorských řemesel a služeb. V roce 1962 působila v Kopistech, a poté se v roce 1974 přestěhovala do nové současné budovy v Litvínově – Hamru. Učební obory obchodu, řemesel a služeb však nadále zůstávají po celou dobu zachovány. V roce 1994 se mění na Integrovanou střední školu s maturitními, učebními i nastavbovými obory. Jelikož je tato škola školou státní s právní subjektivitou, spolupracuje s Úřadem práce a Hospodářskou komorou a partnerskou školou v SRN.

Ve školním roce 2021/2022 se v této škole vzdělává cca 500 žáků v těchto oborech:

- truhlář,

- umělecký truhlář,
- čalouník,
- kadeřník,
- dámská krejčová,
- prodavač.

Ve vzdělání lze pokračovat nástavbovým studiem **Podnikání**, které je zakončeno maturitní zkouškou. V roce 2008/09 byl také otevřen obor **Grafický design** (dříve Propagační výtvarnictví – aranžování). Komplexní péči o žáky je nejen stravování v areálu školy, ale také možnost sportování ve dvou tělocvičnách a fitcentru, různé exkurze a také zahraniční stáže.

Škola dále nabízí služby pro občany i firmy. Truhláři nabízejí výrobu i opravu nábytku a zabývají se i atypickými kusy. Čalouníci poskytují možnost opravy čalouněného nábytku a další hojně využívanou službu nabízí obor krejčí, který šije na zakázku dámskou letní konfekci a poskytuje také úpravu oděvů nebo bytového textilu. Dále jsou také nabízeny občanům kadeřnické služby včetně poradenství.

4.2 Návrh nové hospodářské činnosti

Návrh nové hospodářské činnosti vychází z oboru Grafický design, který nabízí široké využití služeb. V rámci tohoto oboru je žákům k dispozici řezací plotr, který umožňuje vyřezávání objektů z fólie a termolis, sloužící na přenos nažehlovacích fólií a sublimace pro potisk na různé textilie. Tyto stroje jsou dosud využívány jen pro praxi žáků tohoto oboru. Využití řezacích plotrů je ale široké. Lze s nimi nejen potisknout textil, ale také je použit k výrobě reklamních tabulí, orientačních systémů, polepu automobilů či výloh. Bakalářská práce se zabývá průzkumem a vytvořením kalkulací na potisk textilií.

4.3 Monitoring konkurence

Z důvodu konkurenceschopnosti hospodářské činnosti je také zapotřebí zmonitorovat firmy v blízkém okolí nabízející služby potisku textilu. V úvahu připadají pouze kamenné pobočky v okolí, nikoliv e-shopy, jelikož si každý zákazník musí zajistit sám textilní materiál, který chce využít ke službě potisku. Ve městě Litvínov sídlí kamenná prodejna firmy Repro Design, s. r. o. a

další konkurenční firma, která je velice známá obyvatelům Mostecka a tou je firma Raprint, sídlící v Čepirohách u Mostu. Ani jedna z firem nenabízí na webových stránkách ceník, jelikož obě stanovují ceny až na základě zákazníkem zasláného grafického návrhu či velikosti plochy a výběru folie, která je při potisku použita. Následné porovnání s konkurencí je uvedené již v jednotlivých kalkulacích nákladů.

4.4 Kalkulace nákladů nové hospodářské činnosti

Smyslem kalkulace je stanovení ceny na jednotku výkonu, za který je výkon hospodářské činnosti poskytován. V kalkulaci nákladů jsou promítnuty vždy náklady na energii, přímé mzdy a spotřebovaný materiál při výrobě potisku. Textil, na který je potisk vytvořen si musí každý zákazník zajistit sám. Řezací plotr a termolis, které jsou zapotřebí k výrobě potisku textilu má škola už zakoupeny v rámci výuky žáků. Do kalkulace tedy nejsou zahrnuty žádné počáteční investice ani odpisy, jelikož jsou tyto stroje součástí drobného dlouhodobého majetku školy. Výrobní režii tvoří pouze elektřina, kterou spotřebují řezací plotr a termolis při výrobě zakázky. Přímý materiál zahrnují náklady na folie do řezacího plotru. Nejčastěji kupovanou a využívanou je folie Stahls mix, která nabízí širokou paletu barev a je nabízena za velice výhodnou cenu. Další, ale poněkud dražší variantou je folie Stahls efect sportsfilm v neonové variantě barev. Tyto folie organizace objednává u společnosti IGEPa, která je organizaci dodává za výhodné velkoobchodní ceny v rolích o šířce 50 cm. Materiál je dodáván na sklad v m², je tedy kalkulace nákladů hospodářské činnosti počítána v této měrné jednotce a dle požadavků zákazníka je převedena na jednotky v cm², dle velikosti požadované plochy.

Hospodářskou činnost vykonává pedagog, který má v daném oboru kvalifikaci, není zapotřebí tedy zatím vydávat náklady na rozšíření odborné kvalifikace. Mzda za vykonanou činnost je pevně stanovena ve smlouvě o dohodě o provedení práce a činí 250 Kč/hod. Další položkou, která může navýšit cenu zakázky je zpracování grafického návrhu, pokud ho nemá zákazník již vytvořený.

Ke každému zhotovenému výrobku či službě se připočítává realizační příplatek nebo-li tzv. marže, která činí 20 % a je stanovena hlavní ekonomkou školy v kalkulaci na oceňování výrobků.

Tabulka 3: Kalkulace nákladů hospodářské činnosti

Náklady		spotřeba	Kč
výrobní režie	řezací plotr	100W/hod ¹	4,00
	termolis	100W/hod	4,00
Přímý materiál	Folie Sportsfilm	1m ²	471,90
	Folie Stahls mix	1m ²	236,05
Přímé mzdy		1 hod	250,00

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

4.4.1 Kalkulace nákladů pro firmu Peddy

Firma Peddy nabízející prodej náradí a strojů je od školy vzdálená cca 500 m přímo na hlavní silnici. Z důvodu zájmu o služby potisku pro reklamní využití je sestavena kalkulační na potisk 16ks triček a 16ks mikin. Jelikož firma tento potisk na oděvech již má, je k dispozici grafický návrh již vytvořený z předchozí objednávky, kterou už má škola k dispozici. Návrh je ve velikosti 30 x 4 cm a obsahuje logo firmy. Pro výrobu potisku je potřeba zajištění speciální neonové fólie Sportsfilm ve žluté barvě. Práce na jednom kusu oděvu činí přibližně 15 minut, je tedy celková zakázka spočítána na 8 hodin.

Obrázek 3: Návrh na potisk pro firmu Peddy

¹ Spotřeba zjištěna z informace uvedené na přístroji

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Tabulka 4: Kalkulace nákladů na 1 ks pro firmu Peddy

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	25W	1,00
Přímý materiál (folie Sportsfilm)	120 cm ²	5,66
Přímé mzdy	15 min	62,50
Náklady za 1 ks celkem		69,16

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů v Tabulce 3, 2022

Tabulka 5: Kalkulace nákladů na 32 ks pro firmu Peddy

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	800W	32,00
Přímý materiál (folie Sportsfilm)	3840 cm ²	181,20
Přímé mzdy	8 hod	2000,00
Náklady za 32 ks celkem		2213,20

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů v Tabulce 3, 2022

Celkové náklady na potisk 1 ks trička či mikiny činí 69,16 Kč, po přičtení marže je prodejní cena 83,- Kč/ks. Cenová poptávka spolu s grafickým návrhem byla zaslána oběma konkurenčním firmám. Na základě poptávky firma Repro Design při využití neonové folie požaduje 91,- Kč/ks a je tedy o 9 % dražší a firma Raprint cenu 105,- Kč/ks, tedy až o 26 % více.

4.4.2 Kalkulace pro cyklistický klub Litvínov

Dalším zájemcem o výrobu potisku triček je cyklistický klub, který je členem sdružení sportovních klubů Litvínov, z.s. a sídlí ve sportovní hale Koldům v Litvínově. Tento klub se zabývá především trénováním a pořádáním závodů dětí předškolního a školního věku. Klub by měl zájem o nabídku potisku 16-ti ks dresů. Každý dres by obsahoval pouze název klubu „Cyklistický klub Litvínov“ a měl by být na každém tričku o velikosti písma 5 cm délka písma do výšky formátu A4. Předběžná kalkulace bude tedy sestavena na rozměry 30 x 10 cm. Do kalkulace přímého materiálu bude zahrnuta folie Stahls mix, která má nižší pořizovací náklady, ale nabízí širokou paletu barev. Práce na jednom kusu oděvu je spočítána na 15 minut, celková zakázka vychází celkem na 4 hodiny. Dalším nákladem je zpracování grafického návrhu, který je časově

odhadován na 15 minut, jelikož zákazník má jasnou představu o nápisu a je ochoten donést již potisknutý textil, který využívají.

Tabulka 6: Kalkulace nákladů na 1 ks pro cyklistický klub Litvínov

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	25W	1,00
Přímý materiál (folie Stahsmix)	300 cm ²	7,08
Přímé mzdy	15 min	62,50
Náklady celkem		70,58

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů v Tabulce 3, 2022

Tabulka 7: Kalkulace nákladů na 16 ks pro cyklistický klub Litvínov

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	400W	16,00
Přímý materiál (folie Stahs mix)	4800 cm ²	113,30
Přímé mzdy	4 hod	1000,00
Náklady celkem		1129,30

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů v Tabulce 3, 2022

Náklady na potisk 1 ks trička včetně marže činí 85,- Kč. Firma Repro Design v rámci této zakázky požaduje za potisk 1 ks trička 140,- Kč, tedy o 64 % více. Firma Raprint nabídla cenu o něco málo vyšší a to 146,- Kč, tedy o 72 % více.

4.4.3 Kalkulace na soutěž „Dračí lodě“

Další zájem ze strany služby potisku triček má skupina sportovců, kteří se pravidelně zúčastňují akce Dračích lodí na jezeře Matylda. Posádka čítá 10 členů, jednalo by se tedy o potisk 10 ks triček. Na přední straně trička by byl obrázek o velikosti plochy A5 s využitím běžné folie a na zadní straně nápis o velikosti A3 s využitím folie neonové. Náročnost práce na jednom kusu oděvu je odhadována na 25 minut, je to z důvodu vytvoření nejen potisku písma, ale také obrázku. Celková práce je spočítána na 3 hodiny a 20 minut. Součástí nákladů zahrnutých do přímých mezd je také grafický návrh, který navyšuje práci o 30 minut.

Tabulka 8: Kalkulace nákladů na 1 ks na "Dračí lodě"

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	38W	1,52
Přímý materiál (folie Stahsmix)	300 cm ²	7,08
Přímý materiál (folie Sportsfilm)	1200 cm ²	56,63
Přímé mzdy	23 min	95,83

Náklady celkem		161,06
-----------------------	--	--------

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů v Tabulce 3, 2022

Tabulka 9: Kalkulace nákladů na 10 ks na "Dračí loď"

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	380W	15,20
Přímý materiál (folie Stahlsmix)	3000 cm ²	70,82
Přímý materiál (folie Sportsfilm)	12000 cm ²	566,30
Přímé mzdy	230 min	958,33
Náklady celkem		1610,65

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů v Tabulce 3, 2022

Cena za potisk obou stran trička činí včetně marže 193,- Kč/ks. Opět po porovnání s cenami konkurence jsou ceny školy velice výhodné, jelikož firma Raprint je schopna nabídnout cenu 243,- Kč, o 26 % více a firma Repro Design 235,- Kč, o skoro 22 % více.

4.5 Analýza nákladů hospodářské činnosti

Nejvýznamnější část nákladů navrhované činnosti tvoří přímé mzdy, které jsou složeny ze mzdových nákladů kvalifikovaného pracovníka a práce strávené vytvořením grafického návrhu. Nejméně významnou položkou v celkových nákladech se jeví spotřeba energie. Celkové náklady za všechny tři kalkulace činí 4953,15 Kč. V nákladech je zahrnuta spotřeba materiálu a energie vydaná na 58 ks potisku textilu při celkové době 13,1 hodin strávených na zakázkách.

Tabulka 10: Celkové náklady navržených kalkulací

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	1580W	63,2
Přímý materiál (folie Sportsfilm)	15840 cm ²	747,5
Přímý materiál (folie Stahlsmix)	7800 cm ²	184,12
Přímé mzdy	13,1 hod	3958,33
Náklady za 58 ks celkem		4953,15

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

V případě realizace minimálně tří zakázek o podobných parametrech s ponecháním jednoho proškoleného pedagoga činí náklady za rok 49.531,50 Kč. Čas strávený na zakázkách se pohybuje kolem 130 hodin. Jelikož je ale z důvodu ceny, která je velice konkurenceschopná, možné počítat

s vyšším zájmem zákazníků o službu, je dobré zohlednit náklady také při větším počtu zakázek za rok, které je možné zrealizovat.

Tabulka 11: Roční² kalkulace nákladů

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	15800W	632,00
Přímý materiál (folie Sportsfilm)	158400 cm ²	7475,00
Přímý materiál (folie Stahl mix)	78000 cm ²	1841,20
Přímé mzdy	131 hod	39583,30
Náklady za 580 ks celkem		49531,50

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů v Tabulce 10

Při realizaci dvojnásobného počtu ročních zakázek činí průměrná délka strávená prací pedagoga na činnosti celkem 262 hodin. V tomto případě s ohledem na časovou náročnost a prostory je vhodné zaškolit dalšího pedagoga, který se na této činnosti také může podílet. Školení uskutečňuje firma IGEPA, která zároveň organizaci dodává i materiál k potisku. Cena činí dle předchozích již uskutečněných školeních cca 1.500,- Kč

Tabulka 12: Roční kalkulace nákladů při zvýšení počtu zakázek

Náklady	Spotřeba	Kč
Výrobní režie (energie)	31600W	1264,00
Přímý materiál (folie Sportsfilm)	316800 cm ²	14950,00
Přímý materiál (folie Stahl mix)	156000 cm ²	3682,40
Přímé mzdy	262 hod	79166,60
Zaškolení dalšího pedagoga		1500,00
Náklady za 1160 ks celkem		100563,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace nákladů u Tabulky 10

4.6 Analýza výnosů hospodářské činnosti

Výnosy jsou realizovány formou tržeb, které vznikají na základě vydaných faktur adresovaných zákazníkům dle poskytnuté služby. Podle výše uvedených kalkulací je stanoven zisk na základě průzkumu trhu, podle kterého je zájem o 58 ks, jejichž závaznou objednávkou může

² Roční se rozumí 10 měsíců, z důvodu uzavření školy o letních prázdninách

škola zvýšit čistý zisk o 1.538,62 Kč. Z analýzy výnosů vyplývá, že již 3 zakázky přináší zisk, který není nijak vysoký, ale je bez jakýchkoli dalších vedlejších výdajů. Při zvýšeném počtu zakázek za rok může čistý zisk činit až 20.112,- Kč.

Tabulka 13: Výnosy z činností

	Výnosy	Zisk
Peddy Litvínov 32 ks	5943,78	990,63
Cyklistický klub Litvínov 16ks	1355,16	225,86
Skupina "Dračí lodě" 10 ks	1932,78	322,13
Celkem za 58ks potisku	9231,72	1538,62
Celkem za 580 ks potisků/rok	59437,80	9906,30
Celkem za 1160 ks potisků/rok	118875,60	20112,60

Zdroj: Vlastní zpracování dle kalkulace u Tabulky 10,11 a 12, 2022

Pro zvýšení počtu zakázek, je ale zapotřebí hospodářskou činnost propagovat. Mezi nejvhodnější nástroje propagace je bezplatná reklama pomocí webových a facebookových stránek školy, které jsou pravidelně spravovány a aktualizovány. Povědomí lze také navýšit při komunikaci s žáky a rodiči jako je žákovský klub či při pravidelných třídních schůzkách. Dalším vhodným nástrojem propagace by také mohlo být využití čtrnáctideníku „Radnice“, který je distribuován do blízkého okolí: Litvínova, Meziboří a Horního Jiřetína. Škola ho využívá především k bezplatné propagaci různých soutěží, které pořádá. Jelikož ale poskytují bezplatné služby výhradně pro kulturní a sportovní akce nekomerčního charakteru, bylo by nevhodné využít tento nástroj propagace, z důvodu následného navýšení nákladů na hospodářskou činnost.

4.7 Finanční analýza hospodářské činnosti

Hlavní podmínkou hospodářské činnosti je její ziskovost, nelze akceptovat záporné výsledky, jelikož ziskovost činnosti je hlavním kritériem pro její zavedení. Na základě výše uvedených kalkulací je možné zohlednit výstupy v celkové rekapitulaci a provést výpočty finančních ukazatelů.

Tabulka 14: Finanční analýza hospodářské činnosti

Kalkulace hospodářské činnosti	58 ks potisku	580 ks potisku	1160 ks potisku
Náklady hospodářské činnosti	7693,10	49531,50	100563
Výnosy hospodářské činnosti	9231,72	59437,80	118875,60
Výsledek hospodaření činnosti	1538,62	9906,30	20112,60
Ukazatel autarkie	120,00	120,00	118,2101
Ukazatel rentability tržeb	16,66667	16,66667	16,91903
Ukazatel rentability nákladů	20	20	20

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

Uvedené výsledky finanční analýzy vyjádřené pomocí relevantních ukazatelů pro doplňkovou činnost zaměřenou na služby jsou příznivé. Z ukazatelů hodnot vyplývá, že je výhodné hospodářskou činnost provozovat a je zisková.

5 Výsledky a diskuse

Kapitola rekapituluje výsledky zjištěné z praktické části bakalářské práce a také obsahuje doporučení pro zavedení nové hospodářské činnosti, která kromě zisku, může vést zároveň ke zvýšení prestiže školy.

5.1 Zhodnocení nové hospodářské činnosti

Praktická část popisuje záměr Střední odborné školy, Litvínov-Hamr k zavedení nové hospodářské činnosti. Jelikož škola provozuje hospodářskou činnost v podobě truhlářských či čalounických kurzů, má již podchycené kroky, které povedou k jejímu začlenění a uvědomuje si všechny faktory ovlivňující její průběh a zároveň i smysl. Již v počátku tvorby nové hospodářské činnosti hraje velkou roli její předmět a zaměření, jelikož zatím školou nebyly grafické návrhy propagovány v podobě možných zakázek.

Návrhem nové hospodářské činnosti je vytvoření grafiky a její aplikace na vybraný výrobek či materiál v oboru grafický design. Tato činnost je poskytována přímo v hlavní budově školy a její realizaci zajišťuje kvalifikovaný pedagog daného oboru, který má k této činnosti uzavřenou písemnou smlouvu o dohodě o provedení práce a vhodné proškolení v této činnosti. V případě vyššího počtu zakázek je v rámci nové činnosti výhodné proškolit také dalšího pedagoga v oboru grafický design. O danou činnost projevil zájem většina oslovených možných klientů, tím se prokázala skutečnost vhodnosti jejího zavedení. Kalkulace, kterou se podrobně zabývají jednotlivé kapitoly praktické části bakalářské práce, jsou vyčísleny pomocí identifikace a následného ocenění nákladů a výnosů z činnosti. Analýza hospodářské činnosti je provedena na základě ukazatelů autarkie a rentability tržeb a nákladů.

Kalkulace jsou zpracovány ve 2. polovině roku 2022, jsou v ní zahrnuty aktuální ceny energií. Jejich nejvýznamnější položku tvoří mzdové náklady, vedle kterých jsou ostatní specifikované náklady v nevýznamné výši. Pro navrhované kalkulace konkrétních zakázek je předpokládána doba realizace jeden měsíc. Od této doby se odvíjí kalkulace možných ročních zakázek, v tomto případě se jedná pouze o 10 měsíců s ohledem na letní prázdniny. Také je v kalkulaci zohledněn stav, kdy při vyšším počtu zakázek musí organizace zaškolit dalšího pedagoga. Ale i za všech

těchto podmínek je tato hospodářská činnost zisková, jelikož neexistují žádné počáteční náklady, které by způsobily navýšení ceny a jakákoliv zakázka přináší organizaci zisk.

6 Závěr

Zpracování bakalářské práce vychází ze stanoveného cíle, kterým je návrh na zavedení nové hospodářské činnosti u příspěvkové organizace. Vybranou příspěvkovou organizací je Střední odborná škola, Litvínov – Hamr, jejímž zřizovatelem je Ústecký kraj. Hlavním cílem školy je poskytování výchovy a vzdělání. Na tuto činnost jsou organizaci poskytovány dotace. Jelikož škola již provozuje hospodářské činnosti, je v budoucnu žádoucí, aby nadále tyto činnosti rozváděla a zlepšovala jejich kvalitu a prestiž. V práci je také zmíněno konkurenční prostředí, které může v budoucnu vytvářet tlak na zlepšení služeb institucí veřejného sektoru.

Praktická část se zabývá návrhem nové činnosti včetně její analýzy a kalkulace. Každá činnost, která je v organizaci nově zavedena s sebou nese rizika ať již v ekonomické, tak i organizační oblasti. Nová hospodářská činnost je proto navržena tak, aby byla tato rizika co nejvíce eliminována a to především tím, že jsou definovány všechny faktory, které činnost ovlivňují.

Na základě tří zakázek jsou sledovány náklady a výnosy z činnosti, díky kterým jsou odhadovány průměrné minimální roční náklady na 49.531,-Kč a roční výnosy na 59.437,80 Kč.

Z čistě ekonomického hlediska sice zavedením této hospodářské činnosti nedojde k výraznému zvýšení výsledku hospodaření, ale ze socioekonomického hlediska může mít činnost velice pozitivní dopad na organizaci pro šíření povědomí o její činnosti a dobrého jména mezi veřejností.

7 Seznam použitých zdrojů

Dana Hobzová, Co je to ta nezisková organizace? In: milaw.cz [online]. 17.9.2019. Dostupné z: <https://mylaw.cz/clanek/co-je-to-ta-neziskova-organizace-761>

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Hospodářská činnost v organizacích regionálního školství. In: epravo.cz [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=44956&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

Salamon, Lester, Anheier, Helmut. Defining the nonprofit sector: A cross-national analysis. Manchester: Manchester University Press, 1997. ISBN 0-7190-4901-6.

Pestoff, V.A. Reforming social services in Central eastern Europe an eleven nation overview, GRYF, Poland, Cracow, 1995

Bačuvčík, Radim. Marketing neziskových organizací. Zlín - VeRBuM: 2010. ISBN 978-80-87500-01-9

Kraftová, Ivana. Finanční analýza municipální firmy. Praha: C.H.Beck, 2002. ISBN 80-7179-778-2.

Svobodová, Jaroslava. Hospodaření a vedení účetnictví příspěvkových organizací v ukázkách a příkladech. Olomouc: Anag, 2021. ISBN 978-80-7554-313-4.

Máče, Miroslav. Finanční účetnictví veřejného sektoru. Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-2002-4.

Kislingerová, Eva, HNILICA, Jiří, 2008. *Finanční analýza: krok za krokem*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7179-713-5.

REKTORŮŮ, Jaroslav, 2010. Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress. ISBN 978-80-86929-54-5.

Růčková, Petra, 2007. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1386-1.

Růžičková, Růžena, 2013. Neziskové organizace: Vznik-účetnictví-daně. 12. Vyd. Olomouc: Anag. ISBN 978-80-7263-538-2.

Merlíčková, Růžičková, Růžena. Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-825-3.

8 Přílohy

Příloha 1: České účetní standardy

ČÚS č. 701	Účty a zásady účtování na účtech
ČÚS č. 702	Otevírání a uzavírání účetních knih
ČÚS č. 703	Transfery
ČÚS č. 704	Fondy účetní jednotky
ČÚS č. 705	Rezervy
ČÚS č. 706	Opravné položky a vyřazení pohledávek
ČÚS č. 707	Zásoby
ČÚS č. 708	Odpisování dlouhodobého majetku
ČÚS č. 709	Vlastní zdroje
ČÚS č. 701	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Zdroj: Vlastní zpracování dle Svobodové, 2021